

РОЗДІЛ V

Міжнародне наукове співробітництво

УДК 352:364(438)

J. Reszelewski

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizowane przez gminy

Konieczność pomagania drugiemu człowiekowi jest wpisana w system prawa i ludzkich wartości. Od wieków pomoc bliźniemu wynikała z potrzeby serca, nakazów religii, z czasem stała się prawnym obowiązkiem państwa. Celem pomocy społecznej jest wspieranie osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Słowa kluczowe: pomoc społeczna, polityka społeczna, organy samorządu terytorialnego, gmina.

Представление проблемы научовой и его значение. Уставodawca gminie, jako podstawowej jednostce samorządu terytorialnego w Polsce powierzył szereg zadań, które na mocy art. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym [7] (u.s.g.) gmina wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. W myśl art. 166 ust. 1 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku [6] zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne. Zakres zadań własnych realizowanych przez gminy ustawodawca normuje w art. 7 u.s.g. przedstawiając katalog zadań przynależnych najmniejszej jednostce samorządowej. Wyliczenie zadań zawarte w art. 7 ust. 1 ma wyłącznie przykładowy charakter, o czym przesądza zwrot «w szczególności» Ustawodawca tym samym wskazuje, jakimi sprawami gmina może się zajmować, jednak nie stanowi wyrażnie, o czym może decydować. Zarówno przepisy Konstytucji RP, jak i u.s.g. przyjmują podział zadań wykonywanych przez samorząd na zadania własne i zlecone w drodze ustawy, który pomimo jego umowności i wszelkich trudności z precyzyjnym wskazaniem na kryteria przeprowadzonej delimitacji w tym zakresie przyjmuje się za podstawowe rozróżnienie zadań samorządu [1, s. 182].

Treść główna i uzasadnienie wyników badania. Trybunał Konstytucyjny wprowadził ogólną dyrektywę dla ustawodawcy, aby przypisywał samorządowi terytorialnemu jako własne takie zadania, które mają charakter publiczny oraz wiążą się z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t.), a ponadto mogą być realizowane w obrębie właściwości miejscowej j.s.t. Cechą wspólną zadań zleconych i zadań własnych j.s.t. jest ich publiczny charakter [3, s. 279-281].

Zadania wyliczone w art. 7 ust. 1 można, pogrupować w ramach następujących kategorii: 1) zadania o charakterze użyteczności publicznej (m.in. dotyczące wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą oraz gaz, działalności w zakresie telekomunikacji, lokalnego transportu zbiorowego); 2) polityka zdrowotna, społeczna i prorodzinna (m.in. ochrona zdrowia, pomoc społeczna, w tym ośrodki oraz zakłady opiekuńcze, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej, zapewnienie kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej); 3) kultura i kultura fizyczna; 4) ład przestrzenny oraz ekologiczny (m.in. gospodarka nieruchomościami, ochrona środowiska, przyrody oraz gospodarki wodnej, zieleni gminnej i zadrzewień); 5) utrzymanie infrastruktury technicznej (m.in. gminnych dróg, ulic, mostów, placów a także organizacji ruchu drogowego, gminnego budownictwa mieszkaniowego); 6) bezpieczeństwo obywateli (m.in. porządek

publiczny, ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa, w tym wyposażenia oraz utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego); 7) działania na rzecz samorządności i współpraca (m.in. wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, w tym tworzenie warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, promocji gminy, współpracy a także działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie [8], współpracy ze społecznościami lokalnymi oraz regionalnymi innych państw [1, s. 188].

Jednym w bardzo istotnych zadań nałożonych na gminy jest świadczenie pomocy społecznej. Pomoc społeczna zgodnie z art. 2 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej [9] (u.pom społ.) jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Świadczenia z pomocy społecznej przysługują zatem tylko wtedy, gdy ich przyznanie uzasadniają z jednej strony warunki materialne, a z drugiej nieporadność wnioskującego lub nieskuteczność podjętych przez niego działań. Innymi słowy, człowiek własnymi siłami powinien zaspokoić swoje potrzeby, a subsydiarność pomocy społecznej wyraża spoczywającą na jednostce (rodzinie) powinność pełnego wykorzystania własnych zasobów, możliwości oraz uprawnień w celu pokonania trudnej sytuacji życiowej. Jeżeli jednostka nie uczyni zadość owej powinności, to brak po jej stronie podstawowej przesłanki udzielenia wsparcia z pomocy społecznej. W sytuacji natomiast, w której jednostka w pełni wykorzystwała swoje możliwości, zasoby i uprawnienia, a mimo to nadal boryka się z trudną sytuacją życiową, to nie ma podstaw, dla których państwo miałooby odmówić jej pomocy [5, s. 23].

Ustawodawca dokonał w u.pom. społ. podziału zadań dotyczących pomocy społecznej: po pierwsze – na zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1) i o charakterze nieobowiązkowym (art. 17 ust. 2) oraz po wtóre na zadania zlecone gminie (art. 18).

Pomoc społeczna nie wyręcza jednostki w zaspokajaniu jej niezbędnych potrzeb, wspierając jedynie jej dążenia w tym zakresie. Pomoc społeczna, po pierwsze, nie rozwiązuje problemów życiowych jednostki, rodziny, ale wspomaga ją w podjętych przez nią staraniach, umożliwiając życie w warunkach odpowiadających godności człowieka; po drugie, udzielone przez nią świadczenia nie muszą pokrywać w całości niedostatków podopiecznych, co ma istotne znaczenie z jednej strony, z uwagi na ograniczone zasoby środków finansowych, jakimi pomoc społeczna dysponuje, z drugiej zaś, ze względu na stale rosnącą liczbę osób wymagających wsparcia [5, s. 25].

Do zadań własnych gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym należą: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a u.pom. społ., oceny w zakresie pomocy społecznej; 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych; 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych; 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego; 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów [10] o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego; 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem; 10) praca socjalna; 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych; 13) dożywianie dzieci; 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu; 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego; 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników; 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgodnie z wyrokiem NSA w Warszawie z dnia 13 października 2017 roku, I OSK 43/17 [12] z art. 2 ust. 1 u.pom.spół. wynika, że rolą organów pomocy społecznej jest wspieranie potrzebujących osób i rodzin w celu ich usamodzielnienia się oraz ich integracji ze środowiskiem. Funkcji tej nie można jednak utożsamiać z obowiązkiem stałego dostarczania środków pieniężnych w wysokości satysfakcjonującej wnioskodawców oraz zaspokajania wszystkich ich oczekiwań oraz realizacji zgłaszanych potrzeb w pełnym rozmiarze.

W art. 17 ust. 2 u.pom.spół. ustawodawca stanowi, iż gminy realizować mają również nieobowiązkowe zadania własne z zakresu pomocy społecznej, należą do nich 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych; 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze; 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w DPS i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki; 4) opracowanie i realizacja projektów socjalnych; 5) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozpoznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych; 6) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ponadto, na gminy na mocy art. 18 u.pom.spół. nałożone zostały zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej dotyczące pomocy społecznej. Do zadań tych należy: 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną; 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia; 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom; 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Środki na realizację i obsługę zadań zleconych zapewnia budżet państwa, natomiast zadania o charakterze własnym finansowane są z budżetu gminy. Ustawodawca w art. 110 u.pom.spół. stanowi, że zadania z zakresu pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej. W celu właściwej realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na podstawie art. 110 ust. 7 u.pom.spół. wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. Upoważnienie takie może być także udzielone innej osobie, na wniosek kierownika ośrodka pomocyp społecznej.

W u.pom.spół. wprost określono rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania (art. 1 ust. 1 pkt 2 u.pom.spół.). Ustawodawca dzieli świadczenia z pomocy społecznej (art. 36 u.pom.spół.) na świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Katalog świadczeń stanowi katalog zamknięty. Oznacza to, że organy pomocy społecznej mogą orzekać tylko o prawie do przyznania (bądź o odmowie) tych świadczeń. Ustawa o pomocy społecznej dokonuje dychotomicznego podziału świadczeń na pieniężne i niepieniężne. Jest to jedyny, wyraźnie zaznaczony w tekście normatywnym, podział form pomocy. Jego wyróżnienie oparte jest na rodzaju wsparcia, jakie otrzymuje beneficjent. Przy świadczeniach pieniężnych pomoc sprowadza się do przekazania świadczeniobiorcy określonej kwoty. Z punktu widzenia podmiotu przyznającego świadczenie wskazana dyferencjacja wsparcia jest mniej znacząca, ponieważ każde świadczenie stanowi dla niego finansowe obciążenie [4].

Świadczeniami pieniężnymi są zgodnie z art. 36 ust. 1 u.pom.spół.: a) zasiłek stały, b) zasiłek okresowy, c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, e) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach [11], g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Zgodnie z wyrokiem NSA z dnia 24 kwietnia 2015 roku, I OSK 3091/14 [13] świadczenie nie tylko nie musi być, ale nawet nie powinno być sztywnie określone – jego wysokość powinna być zawsze dostosowana do konkretnej sprawy i sytuacji jednostki. Ograniczoność środków finansowych wymusza ich miarkowanie. Świadczenia pieniężne są popularną kategorią pomocy społecznej i najbardziej pożądaną przez świadczeniobiorców. Dominują wśród nich zasiłki, których przyznawaniem zajmują się ośrodki pomocy społecznej. W wyroku z 24 lutego 1999 roku, I SA 1708/98 [14] Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, że pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza w przypadku osób, które mają wszelkie warunki do tego, aby podjąć pracę. Dlatego też świadczenia niepieniężne powinny być dziś traktowane jako podstawowa forma pomocy, stwarzająca największe szanse na aktywizację osób z niej korzystających i osiągnięcie życiowej samodzielności.

Zgodnie z treścią art. 36 ust. 2 u.pom.spół. świadczeniami niepieniężnymi są: a) praca socjalna, b) bilet kredytowany, c) składki na ubezpieczenie zdrowotne, d) składki na ubezpieczenia społeczne, e) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, f) sprawienie pogrzebu, g) poradnictwo specjalistyczne, h) interwencja kryzysowa, i) schronienie, j) posiłek, k) niezbędne ubranie, l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, n) mieszkanie chronione, o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, p) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 21 września 2017 roku, II SA/Sz831/17 [15] orzekł, że niedopuszczalnym jest, aby w sprawach z zakresu pomocy społecznej organy kierowały się automatyzmem oraz arbitralnością. Ustawa o pomocy społecznej nie uzasadnia tezy, że istnieje sztywna, bezwzględnie obowiązująca hierarchia form opieki nad osobami potrzebującymi, która nakazywałaby w każdym pojedynczym przypadku stosowanie ściśle ustalonej kolejności form opieki.

Biorąc pod uwagę prawną regulację przesłanek uzyskania świadczenia oraz zasady roszczeniowości i uznaniowości, można wskazać na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne. Pierwsze nie pozostawiają organowi wyboru rozstrzygnięcia. Jeżeli podmiot spełnia określone prawem warunki, organ musi wydać decyzję o przyznaniu świadczenia. Na obowiązkowy charakter świadczeń wskazują określenia użyte przez ustawodawcę, takie jak: «zasiłek stały przysługuje», «za osobę (...) opłaca się składkę», oraz kazuistyczne wyliczenie przesłanek uprawniających do otrzymania świadczenia. Należy jednak pamiętać, iż przyznanie świadczenia nie może pomijać ogólnych zasad udzielania pomocy, których ocena dokonywana jest w granicach swobody działania organu administracji. Oznacza to, że spełnienie szczegółowych warunków do otrzymania świadczenia nie oznacza jego przyznania, może się bowiem okazać, że nie zaistniały ogólne przesłanki udzielenia pomocy. W dużej mierze zakres obligatoryjnej pomocy determinowany jest przepisami prawa, stąd decyzje wydane na ich podstawie należy zaliczyć do aktów administracyjnych związanych, niemniej są one częściowo podejmowane w granicach uznania administracyjnego. Świadczenia obowiązkowe łączą się z zasadą roszczeniowości, wyrażającą się w żądaniu przyznania pomocy oraz uruchamianiu kontroli rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu administracyjnym a także sądownoadministracyjnym. Większość świadczeń z pomocy społecznej przyznawana jest na podstawie uznania administracyjnego w drodze aktu administracyjnego swobodnego. Przyznanie organowi swobody w rozstrzyganiu o udzieleniu pomocy, jej formie oraz rozmiarze osłabia pozycję świadczeniobiorcy, jest jednak nieodzownym instrumentem prawa pomocy społecznej. Swoboda organu nie oznacza dowolności i nie pozbawia osób ubiegających się o pomoc ochrony swych uprawnień. Decyzje uznaniowe również podlegają kontroli, choć samo uznanie jest z niej wyłączone [4].

Podsumowanie. Reasumując, stwierdzić należy, że konieczność pomagania drugiemu człowiekowi jest wpisana w system prawa i ludzkich wartości. Od wieków pomoc bliźniemu wynikała z potrzeby serca, nakazów religii, z czasem stała się prawnym obowiązkiem państwa. Choć początki opieki społecznej sięgają starożytności, szersze powiązanie jej instytucji z zadaniami państwa daje się zauważyć dopiero w XIX wieku [2, s. 53]. Pomoc społeczna w obecnym stanie prawnym ma ściśle określone zadania wynikające z art. 3 u.pom.spół. Ich celem jest wspieranie osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej, zgodnie z art. 3 ust. 2 u.pom.spół., jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Organ, oceniając sytuację materialną danej osoby lub rodziny, może więc wybrać najbardziej adekwatny sposób i formę pomocy, uwzględniając ograniczone możliwości pomocy społecznej jako instytucji oraz potrzeby wszystkich ubiegających się o wsparcie. Z

treści tego zapisu wynika, że wnioskodawca nie może określać we wniosku rodzaj świadczenia, o które się ubiega, a jedynie wskazać powinien trudną sytuację życiową i niezbędną potrzebę. Organ w rodzinnym wywiadzie środowiskowym musi natomiast: 1) ustalić problemy występujące w rodzinie oraz niezbędne potrzeby, 2) uwzględnić je w planie pomocy, 3) określić rodzaj, formę i rozmiar świadczeń pieniężnych czy też niepieniężnych.

Podstawowym zadaniem pomocy społecznej, która jest elementem polityki społecznej państwa, jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać samodzielnie. Pomoc społeczna polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Zaś jej celem jest wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie (w miarę możliwości) do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka; zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym, osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia. Ponadto celem pomocy społecznej jest zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie, integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie oraz tworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Źródła i literatura

1. Dolnicki B. Ustawa o samorządzie gminnym komentarz / B. Dolnicki. – Warszawa, 2018.
2. Nowakowski A. Zarys rozwoju samorządu lokalnego i opieki społecznej w Anglii / A. Nowakowski // Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji. – 1985. – Nr. XX. – S. 53.
3. Oniszczyk J. Samorząd terytorialny w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego / J. Oniszczyk. – Warszawa, 2002.
4. Sierpowska I. Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. IV / I. Sierpowska [Elektroniczne źródło]. – Tryb dostępu: <https://www.naukowa.pl/Ksiazki/pomoc-spoleczna-komentarz-1357832>.
5. Stopka K. W sprawie obowiązku gminy (powiatu) udzielenia pomocy osobie potrzebującej (art. 16 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej) / K. Stopka // CASUS. – 2007. – Nr 4.
6. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku // Dz. U. – 1997. – Nr 78. – Poz. 483.
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym // Dz.U. – 2018. – Poz. 994 t.j.
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Dz.U. – 2018. – Poz. 450 t.j.
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej // Dz.U. – 2017. – Poz. 1769 t.j.
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych // Dz.U. – 2017. – Poz. 1938 t.j.
11. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach // Dz.U. – 2017., – Poz. 2206 t.j.
12. Wyrok NSA z dnia 13 października 2017 roku, I OSK 43/17 // LEX. – Nr 2426972.
13. Wyrok NSA z dnia 24 kwietnia 2015 roku, I OSK 3091/14 // LEX. – Nr 1773714.
14. Wyrok NSA z dnia 24 lutego 1999 roku, I SA 1708/98 // LEX. – Nr 45757.
15. Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 21 września 2017 roku, II SA/Sz831/17 // LEX. – Nr 2373332.

Решелевський Я. Завдання у сфері соціальної допомоги, що здійснюється муніципалітетами. Надання соціальної допомоги є одним із найбільш важливих завдань, що здійснюється муніципалітетами. Соціальна допомога як інститут соціальної політики держави спрямована на те, щоб люди та сім'ї могли подолати важкі життєві ситуації, однак це неможливо, використовуючи тільки власні сили, ресурси та можливості таких осіб. Соціальна допомога організовується органами державної влади та органами місцевого самоврядування, які співпрацюють у цьому напрямку, на основі партнерства із соціальними та неурядовими організаціями, католицькою церквою, іншими церквами, релігійними об'єднаннями та фізичними та юридичними особами. Виплати соціальної допомоги надаються, коли їх призначення виправдане матеріальними умовами, нездатністю заявника дбати про себе та родину або неефективністю дій, вжитих ним.

Ключові слова: соціальна допомога, соціальна політика, органи місцевого самоврядування, комуни.

Reszelewski J. Tasks in the Field of Social Assistance Implemented by Municipalities. The provision of social assistance is one of the most important tasks imposed on municipalities. Social assistance as an institution of the social policy of the state aims to enable people and families to overcome difficult life situations, which they are unable to overcome, using their own powers, resources and opportunities. Social assistance is organized by government and self-government administration bodies, cooperating in this respect, on the basis of partnership, with social and non-governmental organizations, the Catholic Church, other churches, religious associations and natural and legal persons. Social assistance benefits are granted when their granting justifies material conditions, ineptitude of the applicant or ineffectiveness of actions taken by them.

Key words: social assistance, social policy, local self-government bodies, commune.